

ABONAMENTUL.

Un an 120 cor. (60 lei)
 „ an 60 „ (30 lei)
 „ an 30 „ (15 lei)
 O lună 10 „ (5 lei)
 În nr. 50 fl. (25 bani)

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
 odată C. 1:50 a doua
 și a treia oară C. 1:20

Manuscrite sunt a se
 trimite la Redacția
 „UNIRII“ Blaj.

Ziar național — apare în fiecare zi de lucru.

S'au deschis largi

portile liceelor românești! Și băieții țărănilor noștri cu o sete neastâmpărată de învățură, au năvălit în cete mari să se adape la izvoarele științei.

Când plini de bucurie constatăm aglomerația mare a studenților noștri la licee, și alte școli secundare, fără de voie ne vine gândul, că ce ar fi fost în stare să făptuiască neamul nostru, dacă și în trecut ar fi putut să guste nestânjenit binefacerile culturii. Dar, cum trecutul nu-l putem îndrepta, trebuie necondiționat să ne cugețăm la viitor, — la viitorul vlăstarelor tinere, ca acele să fie crescute și educate spre folosul cel mai binepriceput al neamului.

Privind înainte de toate lipsa mare de funcționari publici, educația va avea datorința primordială să ne crească astfel de slujbași. De vremece, însă acești slujbași, încă mult timp vor fi călăuziți mai mult de simțul propriu de datorie, decât de un control bineorganizat al statului, va trebui să se pună deosebit pond în educația tineretului pe dezvoltarea acestui simț de datorie, pe dezvoltarea conștiinței de cinste, de omenie și de dreptate. Suferim destul din lipsa acestora, am vrea dar, ca baremi generațiile viitoare să nu fie silite a suferi.

Inflorirea statului însă, nu stărnă numai dela funcționari, și dela complexul celorlalți cetățeni. Și e constatat, între altele, că la noi lipsesc aproape cu desăvârșire oamenii de cariere practice, — începând dela umiltele meserii până s.s. la inginerii tehnici de înaltă știință. E firesc dar, dacă în cunoștința acestei constatări, cei chemați, — profesorimea, — încă din bună vreme se vor zidi să cunoască aptitudinile frecv și atragerea specială a fiecărui băiat, cât să fie în stare să facă selecționarea, respective să poată influența eu sfatul și poate cu fapta hotărârea băiatului de-ași croi cariera.

N'avem pretenția să spunem lucruri noi. Au meditat cu si-

guranță și alții asupra lor. Și dacă totuș ținem să așternem pe hârtie aceste idei, o facem, ca să le răspândim, și ocupându-se cercuri cât mai largi cu ele, să se poată afla modul cel mai potrivit de deslegare.

Profesorimea are cuvântul să facă propuneri concrete!

Situația.

Știrile mai proaspete nu aduc nimic privitor la debaterile Consiliului suprem de pace, care s'a dovedit neputincios în fața atâtor probleme grele, pe cari se vede, că nu trăgânarea neputincioasă a Consiliului suprem, ci forța evenimentelor, le vor rezolva în curând. Astfel generalul von der Goltz pe lângă toate ultimările, refuză de-a evacua

Provinciile Baltice

ba dupăcum se spune, ar fi ocupat deja și orașul Riga, creându-și prin aceasta un punct de razim pentru zilele, de iară. E drept, că președintele Bauer, în urma încăpăținării lui von der Goltz și-a dat dimisia, dar numai spre a simula bunele intenții ale Guvernului german. După exemplul lui von der Goltz și după

Incidentul dela Fiume

care a făcut să i-se recunoască Italiei dreptul de-a ocupa deocamdată provizoriu acest oraș, se pare, că nu voința aliaților învingători, ci politica de rezistență, va fi chemată să satisfacă, pretenziunile juste ale unora și nejuste ale altora. Astfel dupăcum se vestește și

Guvernul bulgar

începe a alimenta — și la aceasta chiar Consiliul suprem îi dă regaz prin prelungirea termenului — o întinsă propagandă de rezistență împotriva condițiilor din tratatul de pace; ca să nu mai vorbim de

Turcia

unde nemulțumirea și rescoala a luat proporții atât de mari, încât va trebui, o intervenție armată, spre a putea fi potolită.

Rusia.

Toate știrile ce sosesc, constată netăgăduitele succese ale armatelor lui Denikin și Kolceak, și situația desperată a bolșevicilor, strănăi din afară prin atacul concentric al celor doi generali și măcinați înlăuntru prin contra revoluțiile ce izbucnesc zilnic, cauzându-le mari pierderi, cum a fost cea din Moscova în zilele trecute.

Expozeul D-lui Maniu la Alba-Iulia. D-lui Iuliu Maniu, președintele partidului național român, în vorbirea ce a rostit-o în fața alegătorilor săi la Alba-Iulia, i-a succes să expună clar și hotărât programul partidului, al cărui cap este. Și de vreme ce această vorbire e de însemnătate capitală, merită să precizeze încă de pe acum calea ce va urma-o partidul național în viitor, — ținem să o dăm în rezumat cetitorilor noștri.

Două idei mari se desprind din această vorbire: ideea desăvârșirii unității naționale și ideea dreptății sociale.

Prima pretinde să naționalizăm toate instituțiile de stat, astfel ca limba și simțirea românească să-și primească locul de frunte, ce i se cuvine în virtutea suveranității poporului românesc. Numai unitatea politică și geografică nu e suficientă, pentru că această nu dă suflet și caracter manifestărilor în lăuntru și în afară ale statului. Dar suveranitatea poporului românesc nu pretinde nici decât oprinerea naționalităților, pentru că li se asigură cele mai largi libertăți de confesiune, limbă și organizare economică, în înțelesul celui mai bine priceput umanitarism și democrație.

Iar ideea dreptății sociale înscamă, că în baza libertății trebuie să aplicăm aceeași măsură legală față de toți, în forma, ca fiecare primindu-și dreptul și libertatea lui, să nu slăbească și neîndreptățească pe celalalt, Va să zică, statul este dator a feri pe cel slab de exploatarea celui mai tare, a-i face posibil să-și valideze puterea, fără să

impiedece dezvoltarea celui mai slab.

— Așărăm întru toate la aceste declarații principiare și sperăm, că prin înfăptuirea lor statul nostru românesc va fi într'adevăr cel mai fericit și prosper stat al lumii.

Câți blăjeni sunt candidați pentru constituantă, — și încă ceva.

În numărul de ieri al „Unirei“ am dat o statistică a candidaților de deputați și senatori, și la urmă am înregistrat și lista candidaților Blăjeni. Am uitat însă, din întâmplare, pe *Pdr. Dr. Alexandru Rusu*, secretar general la resortul cultelor și al instrucțiunii publice, care după cât îl cunoaștem este cu trup și suflet Blăjan.

Astfel numărul candidaților, pe cari îi dă acest cuibușor de cultură românească, se ridică la unsprezece.

Dacă la universitate n'am fost „vrednici“ să dăm decât *un singur om*, la constituantă, se vede, că cei în drept și-au reparat greșala, candidându-ne nu mai puțini decât *unsprezece*.

* *

În această ordine de idei — ierteni-se paranteza — ne vin involuntar în minte ostenețele ce le-am depus, rugămintile repetite ce le-am rostit, dorințele cărora în fel și chip le-am dat expresiune, ca dl Iuliu Maniu — care din Blaj a ieșit, în parlamentul maghiar politica Blajului a reprezentat-o, și-n România-Mare cinstea Blajului a propovăduit-o — să primească candidatura Blajului.

Comisia centrală de candidare — pe semne din motive „mai înalte“ — a preferit să pună candidatura DSale la Alba-Iulia. Ne supunem hotărârii, dar Blajul rămâne nemângăiat că acela, pentru care atâtea lupte crâncene electorale a purtat sub stăpânirea ungurească, și căruia atâtea admirație și sinceră dragoste i-a arătat totdeauna, e sortit acum, să-l părăsească. Indurerăți abandonăm, ideea de a-l ști deputatul nostru și-i dorim, ca-n noua-i circumscripție să afle aceleași inimii iubitoare și aceeași oameni desinteresați în serviciul afacerilor publice.

Reorganizarea „Asociațiunii“. Dl Andreiu Bărsanu, **prezidentul „Asociațiunii“** acordând un interviu unui publicist al „Gazetei Transilvaniei“ a spus următoarele, cu privire la reorganizarea „Asociațiunii“:

— „In curând se va ține adunarea generală a „Asociațiunii“. Terminul nu s'a fixat încă, pentru că n'am vrea să fie pus deodată cu data alegerilor. Deci sau înainte sau după alegeri. In această adunare vor fi discutate toate problemele. Câteva probleme sunt:

1., federalizarea asociațiilor culturale din toate provinciile — deci a „Asociațiunii“ transilvănene, a „Ligei Culturale“, și a instituțiilor similare, din Bucovina și Basarabia;

2., reactivarea despărțămintelor vechi și crearea de despărțăminte în fiecare comună;

3., înființarea de biblioteci în toate comunele;

4., instituirea de conferințe și prelegeri la sate și orașe.

Dnul Bărsanu a mai comunicat, că Federația Asociațiilor culturale din România-Mare se va vedea necesită, în ce privește publicarea de cărți pentru popor, să împartă lucrul, pentru a nu se tipări aceleași publicații de mai multe asociații. Unele cărți vor apărea la Sibiu în editura Asociațiunii, altele la București în a Ligei Culturale etc.“

Ar fi de dorit, ca „Asociațiunea“ să se și pună pe lucru și să-și realizeze aceste frumoase idealuri.

Candidări în Județul Murăș-Turda.

Dăm lista candidaților partidului național român pentru cameră și senat din județul Murăș-Turda și constatăm cu plăcere în șirul acestora pe trei din cei mai buni ziariști ai noștri: I. Montani, Ghiță Pop și Al. Lupeanu.

La cameră:

Circumscripția Toplița: Ghiță Pop, Gurghiu: Vasile Sava, Reghin: Arion M. Popa, Band: Nicolae Vulcu, Ernei: Ion Montani, Târgul-Murăș: Dr. Aurel Baci, Miercurea de Niraj: Dr. Aurel Dobrescu, S.-Georgiul de pădure: Al. Lupeanu.

La senat:

Circumscripția Reghin: Vasile Duma, T.-Murăș: General Popovici, Toplița: Emil Cormoș Alexandrescu.

Autocandidați — ne spune informatorul nostru — încă sunt pe unele locuri și se folosesc de multe vorbe late și amăjitoare.

A ne jucă în vremile de azi în fața celor neorientați cu fraze umflate și cu promisiuni multe,

a căror împlinire nu stă în puterea celor ce le fac, credem, că e un joc primejdios peste măsură pentru solidaritatea atât de necesară în masele largi ale poporului nostru.

Cum vom aștepta disciplină în popor, când cei ce se numesc fruntași nu țin nici o seamă de ea?!

Insinuări la adresa României.

Un comunicat al biroului presei române.

Cetim în „Le Temps“, din 10 Octombrie c. următoarea comunicare a biroului de presă român:

S'au făcut anumite insinuări calomnioase, la adresa trupelor române cu privire la rechizițiile din Ungaria. Astfel informate din sursă americană, afirmă recent, că rechizițiile medicale ale armatei române, ar fi cauzat moartea câtorva mii de copii unguri. Autoritățile române au provocat, cu prilejul acesta o anchetă interaliată, în prezența unor delegați americani. Ele au dovedit spre uimirea aliaților, că medicamentele se găsesc pretutindeni, că nimic nu s'au luat din spitale, că nici un copil n'a murit de pe urma lipsei de medicamente, că acolo unde medicamentele lipseau momentan, serviciile sanitare române, le-au procurat în abundență, în sfârșit, că mortalitatea scade simțitor la Budapesta.

De asemenea este inexact, că rechizițiile românești ar fi determinat lipsa completă a laptelui. Declarațiile scrise ale directorilor de spitale, atestă, că dela sosirea trupelor române, cantitatea de lapte a crescut chiar. Este inexact, că românii ar fi rechiziționat clopotele bisericilor. Adevărul este, că s'au găsit în anumite locuri clopote furate dela bisericile românești și cari au fost luate înapoi. Aceste clopote au fost fotografiate, chiar în prezența unui delegat american. Contrar tuturor zvonurilor tendențioase, comandamentul român face tot ce este omenește posibil, pentru a ameliora aprovizionarea Ungariei.

Informațiuni.

— Numărul elevilor dela Institutele de învățământ și de creștere din Blaj este, conform statisticii publicate ieri, 1505. S'a comis însă o regretabilă greșală de tipar, rămânând neculese următoarele șire:

„Școala confesională primară pentru fetițe:

elevi 50
la olaltă 50

De altfel, că greșala e de tipar se vede evident, dacă adauge pacientul cetitor sumele tipărite. Suma finală e adevărat în numărul de ieri de 1505, pe când dacă nu s'ar fi făcut greșala, trebuia să fie numai de 1455.

Indreptând această greșală, constatăm, că greșelile de tipar din numărul de ieri s'au strecurat în urma îmbolnăvirii corectorului nostru.

— **Grecii opriți să intre în Moșea Sta Sofia.** Din Constantinopol se comunică următoarele: Turcii au intervenit pe lângă șefii armatelor de ocupație, ca populațiunii greacă și armeană să-i fie interzisă intrarea în moșea „Sf. Sofia“.

Cererea le-a fost admisă. Intrarea în biserică e admisă numai pe baza de pașapoarte, controlate de ofițerii francezi, cari comandă garda turcească.

Măsurile de rigoare pentru „Sf. Sofia“ au fost cerute de turci, din cauza fricei pe care o au aceștia, ca grecii și armenii sub pretextul unei vizite la moșeie să nu o ocupe, știut fiind, că e revendicată de unii și de alții, ca fosta lor proprietate.

— **Gripa spaniolă** reapare la Londra și în Elveția. Gripa spaniolă deși sub o formă ușoară, și-a făcut din nou apariția la Londra, unde s'au semnalat numai în săptămâna trecută 11 decese.

Se constată actualmente o nouă izbucnire a gripei în Elveția. Departamentul sanitar federal a dat ordin autorităților sanitare cantonale de a semnală neîntârziat cazurile noi de gripă și malarie, cari le vor veni la cunoștință.

— **Statele scandinave se tem de bolșevism.** „Le Temps“ află din Stockholm, că Suedia, Norvegia și Danemarca sunt foarte îngrijate de o eventuală pace a statelor baltice cu bolșevicii, deoarece statele scandinave vor fi în acest caz amenințate direct de o revoluție roșie. In aceste state exterminiștii desfășoară o foarte mare activitate.

— **Înlocuirea coroanelor și a rublelor.** Noul ministru de finanțe, d. Angelescu, lucrează la întocmirea unui proiect pentru înlocuirea coroanei și rublei cu hârtia monedă a Băncii Naționale.

— **Foala „Timișana“ suprimată.** După o lună de existență a „Timișanei“ apariția ei a fost Sâmbătă suprimată din ordinul suprefectarei Lugoj. Dl

V. Biberia, avocat și redactorul „Timișanei“, găsește aceasta dispoziție de suprimare a gazetei, că este un act de abuz de putere și nepatriotică, deci protestează contra acestei samavolnicii și își rezervă dreptul la daune materiale și morale contra funcționarului, care a iscălit pentru subprefect ordinul de suprimare a gazetei.

Fără cu această sugrumare a libertății presei, dl Victor Biberia a trimis următoarea telegramă dlui Iuliu Maniu, președintele Consiliului Dirigent:

„Dsale Dlui Iuliu Maniu Sibiu.

Vă comunic, că din ordinul subprefecturii locale gazeta națională „Timișana“ a fost suprimată. Este trist, că sub administrația dvoastră să petrec asemenea lucruri. Victor Biberia.“

— **Nici „Curierul Hunedoarei“ nu mai poate apăre.**

Cu durere trebuie să înregistram în numărul nostru de astăzi dispariția alor două gazete românești. „Anunțul unuia îl publicăm în întregime, iară despre „Curierul Hunedoarei“ aflăm din „Românul“.

Prin astfel de acte — suntem și noi de acord cu corespondentul „Românului“ — nu se poate înăbuși adevărul; ci prin tragerea la răspundere a mulților hoși și oameni de nimica, cari se înmulțesc zi de zi, asemenea ciupercilor, în România-Mare.

Dacă dl Ghileza și ceilalți chemați să pedepsească pe numărșii escroci nu se vor pune pe lucru, ori mâne va trebui să căutăm ziua mare cu lumina pe oamenii de omenie, asemenea lui Diogene.

— **Un grav accident de aviație** s'a întâmplat zilele trecute la Sibiu. Un aeroplan, cu care făcea sboruri generalul Constantinidi însoțit și de un pilot, s'a prăbușit dela o mare înălțime din cauza unei defecțiuni a motorului.

Generalul a fost găsit mort, iar pilotul în stare gravă sub sfărâmurile aparatului.

Posta Redacției.

Păreț Ioan Turdeanu în Siman. Abia astăzi în 16 Octombrie am primit articolașul Sf. Voastre: „O dator urgentă“ scris la 19 Iulie 1919. Bine înțeles, că după o atât de mare întârziere articolașul nu mai are actualitate și deci nu-l putem publica. Vă rugăm însă a ne mai scrie.

Posta Administrației.

Iosif Zinvel cursor diecesan. Lugoj. Am primit numărul întârziat din „Unirea“ și mulțămim, că ne arată neregularitatea postei. Vom arăta direcțiunii postelor cum a mers un număr al „Unirei“ dela Blaj la Lugoj în nu mai puțin de 216 zile.

APARE SUB ÎNGRIJIREA UNUI COMITET.

Redactor responsabil: IULIU MAIOR.

Numărul cenzurat de: Ioan Moldovan.